

Ese de dóue ori in septemana:
Joi-a si Dominec'a.

Pretiuulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrarin de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se sè adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca:

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tac'sa e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl., éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuulu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

PARTE OFICIALE.

CERCULARIULU

consistoriului eparchialu greco-orientalu oradani de datulu 24. Iuliu 1872. 425. Epitr. catra tóte oficiile protopresbiterale din districtulu oradani.

Sinodulu eparchiei nóstre aradane intrunitu la anulu 1870. sub Nr. prot. 139. (tip. 137.) a recunoscutu si constatatú necesitatea, de a se infintia unu fondu generalu diecesanu, din care sè se acopera spesele administrative si alte trebuintie ale eparchiei, si care crescendu in decursulu timpului, sè póta deservi cá fondu de creditu, din care pe langa trebuintios'a garantia sè póta luá bani imprumutu comunele, bisericile si crestinii nostri.

Ca midilóce la infintiarea acestui fondu a decretatu sinodulu eparchialu o contributiune regulata câte de trei cruceri dela sufletu, apoi o colecta pentru daruiri de buna voia dela credintiosii si binevoitorii bisericii nóstre; fiindu indrumatu consistoriulu, ca sumele, ce vor incurge in fondulu eparchialu, pana la alta regulare sè le depuna spre fructificare in cass'a de pastratu.

Mesurile acestea pentru adunarea unui fondu diecesanu trebuiau sè se puna la cale si in districtulu nostru oradani anca nainte de acést'a cu doi ani; dar fiindu-cà de o parte productele aniloru din urma fusera slabe in partile acestea; éra de alta parte chiar pe atunci se ingramadisera alte diferite incassari dela comunele nóstre bisericesci: tréb'a, cea altcum fórté ponderósa a fondului diecesanu, la noi trebui sè sufera amenare.

Acum inse devenindu impregiarile in cátu-va mai favoritórie, si avendu consistoriulu in vedere nou'a indrumare data de sinodulu eparchialu din anulu curinte sub Nr. 53.: acestu consistoriu implinesce un'a din cele mai importante detorintie, candu prin ordinatiunea acést'a dispune: ca decisulu sinodalu din anulu 1870. privitoriu la infintiarea unui fondu diecesanu, numai decátu sè se puna in efectuire in modulu urmatoriu:

1. Pe bas'a dateloru autentice, intrate aicia dela preotimea parochiala, s'a facutu pentru singuraticiele comune bisericesci eiectarea contributiunei de trei cruceri conformu conclusului mai nou sinodalu pe doi ani solari, adecape 1871. si 1872. carea eiectare se tramite pentru respectivele tracturi protopresbiterale alaturata la ordinatiunea presinte; unde mai vine de observatu: cà in conspectulu acestoru eiectari locurile filialé nu sunt insemnate dupa nume, dar sunt computate la paróchiele matre, de care se tienu.

2. Oficiile protopresbiterale vor tramite numai decátu la fiesce-carea comuna bisericésca submanuata o copia a ordinatiunei acesteia sub adres'a oficiului parochialu, insemnandu la fiesce-carea comuna numerulu sufleteloru si sum'a contribuierei eiectate. Astfeliu de copie se alatura in numeru trebuintiosu la ordinatiunea presinte.

3. Preotimea parochiala din singuraticiele comune indata dupa primirea acestei ordinatiuni va convocá pe unu terminu cátu se póte mai scurtu sinodulu parochialu la siedintia estraordinaria, cu bagare de séma la §. 9. din statutulu organicu, adeca asia: ca diu'a sinodului impreuna cu obiectulu, pentru care acel'a se convocá, sè se publice cu optu dile mai nainte in bisericá, si sè se faca cunoscuta protopresbiterului actualu, ca acel'a, de i vor concede impregiarile, sè póta participá la sinodu.

4. Intrunindu-se sinodulu parochialu, acel'a se va consultá despre modulu, cum sè se platésca sum'a contributiunei, eiectate de aicia; unde in specialu vinu de observatu urmatóriele:

a.) Sta in voi'a sinodului parochialu, ca sum'a, ce cade pe respectiv'a comuna, sè o platésca din banii bisericii séu din alte midilóce comunale, care i stau la dispusetiune, fara a face eiectare pe singuraticii membri ai comunei bisericesci.

b.) Déca pentru ori-ce causa sum'a eiectata de aicia nu s'ar poté solvi din banii bisericii séu din alte midilóce gat'a comunale: sinodulu parochialu e detoriu a face prin midilócirea comitetului parochialu o eiectare pe singuraticiele case, respective pe familiile de marturisirea nóstra; inse la eiectarea acést'a nu trebuie sè se tiena strinsu chee'a de trei cruceri dela sufletu: ci mai vertosu trebuie sè se aiba privintia la starea materiala a singuraticeloru case séu familie asia: ca cele serace — pre cátu se póte — sè fie crutiate; ér pe cele ce sunt in stare mai buna, sè se arunce cu veva mai multu, si preste totu eiectarea partiala asia sè se faca: ca sum'a totala sè dée cu ceva mai multu, de cátu ce e sum'a eiectata de aicia, ca asia sum'a stabilita prin consistoriu sè se póta indepliní si atunci, candu dóra sumele eiectate pe membrii comunali nu s'ar poté incassá tóte.

c.) Incassarea sumeloru eiectate pe singuraticiele case séu familie se va concrede epitropiei parochiale, carea precum acestea, asia si tóte alte perceptiuni, ce se vor intemplá in folosulu fondului diecesanu, le va tiené in evidintia intr'unu protocolu gatitu anume pentru tréb'a acést'a. Preotulu si invetiatoriulu localu sunt detori a dá mana de ajutoriu la portarea acestui protocolu mai alesu in acele locuri, unde epitropii nu sciú scrié.

5. In fiesce-care comuna epitropi'a parochiala e detória a se ingrigí: ca sumele eiectate prin consistoriu cátu se póte mai curendu, dar negresitu pana la 15. Octobre a. c. sè le transpuna la concernintele oficiu protopresbiteralu, dela care va primí cuitantia subscrisa de presiedintele consistorialu si de protopresbiterulu séu administratorulu tractului; ér epitropi'a parochiala va dá oficiului protopresbiteralu contr'a-cuitantia despre sum'a administrata.

6. La casu de vre-o intardiare cu eiectarea si incassarea sumei, ce cade pe comuna, se astépta dela zelulu si bunavointi'a sinodului, comitetului si a epitropiei parochiale: ca sum'a aceea macar si pe calea imprumutarii

sè o procure, si pana la terminulu prescriu sè o administreze la loculu seu.

7. Dela comunele bisericesci, caror'a in anulu acest'a li s'a resolutu ajutòrie pe scopuri bisericesci din bugetulu statului, sum'a contributiunei se va detrage aicia din aceste ajutòrie, si despre ace'a li se va dá cuitantia; ér respectivele comune vor avé a depliní sum'a detrasa prin eiectare pe singuraticele case séu familie, conformu dispu-setiuniloru de mai susu.

8. Déca dupa administrarea sumei eiectate de aicia va remané ce-va la epitropi'a parochiala din sumele incassate dela poporeni: astfeliu de remanintia se va depune in cass'a bisericii, si se va folosí la solvirea contribuirii, ce va urmá pe anulu viitoriu.

9. Oficiele protopresbiterale indata ce vor fi primitu contribui de aceste in suma, ce ajunge la 50. florini, sunt detorie a administrá aicia sumele incassate, pe calea postala, séu cu alta ocasiune segura; alaturandu si contr'a-cuitantiele epitropieloru parochiale; — dar la tóta intem- plarea intre 15. si 20. Octobre a. c. sunt detòrie a asterne aicia unu reportu generalu despre sumele incassate, aretandu in o rubrica separata restantiele, ce nu cum-va vor fi remasu la vre-o comuna.

10. Contribuirile, care singuraticii crestini séu singu- raticele corporatiuni le vor face de buna voia peste contributiunea eiectata, se vor tramite asemene la oficiulu protopresbiteralu, si de acolo la consistoriu, pe langa anumirea daruitoriloru, ale caror'a nume se vor pastrá in albulu binefacetoriloru eparchiei, si ofertele mai insem- nate se vor aduce la cunoscintia publica in foi'a oficiala.

Acestea sunt mesurile, care trebuie observate si efectuite cu scumpetate, ca sè facemu inceputu bunu si in districtulu nostru pentru adunarea midilóceloru la infiin- tarea unui fondu eparchialu.

Amu ajunsu sè avemu autonomia bisericésca fatia cu statulu si cu alte biserici; amu ajunsu sè avemu institutiuni liberale pe terenulu bisericescu; sè avemu organismu in viéti'a nósta bisericésca, care e eflusulu vointiei clerului si a poporului eparchialu; — tóte acestea ni promitu innaintare in cultura, in florire si prosperare. Dar langa aceste avemu si lipsa mare de midilóce mate- riale, fara de care nu póte subsiste organismulu nostru

bisericescu, si nu se potu realisá intentiunile salutarie ale reprezentantie eparchiale.

É unu ce tristu a priví inderetru la trecutulu nostru, pe candu anca nu aveamu autonomia bisericésca. Ajunge a sci: cà acelu trecutu pe dreptu nici nu a fostu alu nostru; noi eramu sub tutel'a altor'a; altii ne portau dupa vointi'a loru, si ori-ce contribuiamu ca bisericiani, se derivá in peculiulu acelor'a, cari nici unu semnu nu au datu vre-odata de ce-va bunavointia séu ingrigire pentru sórtea poporului nostru.

Acum, lauda Domnului! ni este deschisu unu terenu largu, pe care fara conturbare din partea altor'a, liberi potemu conlucrá la luminarea poporului, liberi ni potemu intruni poterile intelectuale si materiale pentru consoli- darea societatei nóstre bisericesci. Viitoriulu depinde dela conlucrarea nóstra spre scopurile comune bisericesci.

Idei'a unui fondu generalu diecesanu, meritulu pentru fericirea poporului nostru, trebuie sè ne insufletiesca pre toti.

Clerulu parochialu si invetiatorii nostri confesiionali sunt chiamati a luminá pre poporu si a face, ca acel'a sè pricepa insemnetatea cea mare a unui fondu diece- sanu, si sè se insufletiesca la spriginirea aceluia cu tóte poterile.

Poporulu nostru, multiamita provedintiei ceresci! e unu poporu bunu; sentiulu lui moralu e anca neco- ruptu; plecarile lui au directiune buna, salutarie; elu contribue dupa poteri cu tóta voi'a, unde scie cà face bine. Faca-si dar clerulu si carturarii nostri detorintia, de a luminá pre poporu, ca sè-si cunósca interesele sale: si atunci ide'i'a unui fondu eparchialu va deveni realitate.

Sunt cu adevratu multe sarcini grele asupr'a popo- rului; dar contribuirea obligata câte de trei cruceri dela sufletu nici cà se póte numi sarcina. Feliu de feliu de moduri sunt, cu care si celu mai seracu capu de familia póte sè adune si sè puna la o parte putienii cruceri, ce se ceru pe sém'a fondului eparchialu. Trebuie numai aretatu poporului scopulu maretiu si salutaru; trebuie incredintiatu despre bun'a si conscientios'a administrare a contribuitoriloru: si sporirea fondului diecesanu va fi asigurata.

Poporulu desceptatu va vedé curendu rezultatele bune ale contribuitoriloru, si insufletirea pentru fondu diecesanu

FOISIÓRA.

Igiein'a si scól'a.

(Continuare.)

Ar fi bine, ca fiacare clasa se aiba unu aparatu pentru ven- tilarea aerului. Medicii si Pedagogii au datu mare atentiune acestui obiectu de mare insemnetate, si au propusu mai multe aparate pentru curatien'a si renoirea aerului, in scóla, fiindu inse cà acestea lipsescu in tóte scólele nóstre, si vor lipsí inca multu timpu, ca se nu dâmu invetiaceii préda unui aeru stricatu, si prin acést'a se-i espunemu la multe daunatiuni ale sanetati, invetiatorii vor ingrigi, ca se deschida mai de multe ori ferestrele si usi'a, si astfeliu se renoiésca aerulu iérn'a, éra vér'a se tiena barem ferestrele deschise. Déca coridorulu ar fi potrivit, atunci copiii ar poté esi in elu la renoirea aerului prin deschiderea fe- restiloru si a usii, éra in câtu nu ar fi, ei se-si acopera capulu si se se retraga dela tragerea aerului. Érn'a esto renoirea aerului cu atátu mai de lipsa, cu câtu si captoriulu, mai ventosu celu de feru, esaléza unu gasu veninatu, adeca ocsidu carbonicu, care se mesteca cu aerulu din clasa. — Cà nu se inéca copiii intr'unu aeru atátu de stricatu iérn'a in scóla, este noroculu cà usile si ferestrele nu se inchidu ermeticu, si cà paretii inca sunt porosi si astfeliu aerulu recoe din afara intra in clasa si celu caldu din clasa ese afara. Acésta ventilare se ajuta fórté multu, déca cup- toriulu se incaldiesce din la'ntru. Invetiatoriulu se va ingrigi

mai departe, ca delocu cum esu copiii din scóla, se se deschida ferestrele si usi'a, si déca nu potu stá tóta nóptea deschise, barem demanétia nainte de scóla cu 2 óre se se deschida si venture. — Vestmintele copiiloru cele de a supra — cojócele, sumanele, mantaele, se se tiena in coridoru, éra nu in scóla. Asia si cele pline de pravu se se scuture si cele pline de tina (cismele, opincele) se se curatie nainte de a intra in scóla, ca se nu imple aerulu si cu pravu si cu umediéla pré multa.

Ce se atinge de incalditulu scólei, Igiein'a cere, ca captó- rele se nu strice aerulu, se nu incaldiesca pré tare, si se se recé- sca incetu. Dreptu aceea captórele de cahale (fetie) sunt mai potrivite, de câtu cele de feru, séu acestor'a se se faca una mantéua de pamentu. Caldur'a se nu fia mai mare de 15° R. càci caldur'a pré mare langediesce si face elevii somnorosi si lenesi in cugetare, li casiuna congestiuni, dureri de capu si altele.

Mai este inca o intrebare fórté mare, care s'a facutu astadi intetitória si ocupa atátu pedagogii câtu si medicii cu totu drep- tulu, si acést'a este intrebarea scauniloru séu a subseleloru. Fiindu cà scolarii petrecu dela 6—12 ani, cam 10 pana 17,000 de óre cu scrierea, s'a aretatu din partea igieinistica, cà reu'a construc- tiune a scaunialoru, afora de congestiunile catra peptu si capu dau inca ansa la dóue bolnaviri fórté insemneta ale copiiloru, adeca la gherboviri si miopia. Eihenburg dice, cà intre 3000 de gherjobiri, despre cari nu se afla alta cauza, de câtu réu'a tienere devenita obicei, 24 se nascu inainte de 6 ani, 267 intre anulu 6

va deveni generală; creștinii noștri se vor întrece care de care a contribui de buna voie peste sum'a obligată, știindu: că aceea ce dau în fondul eparchialu, li va aduce camete însuțite.

Ocașiunile, care spre scopulu acest'a le potemu exploată, sunt multe; ocure casuri de testaminte, unde se facu legate pe scopuri evlavioșe; ocure casuri de festivitati s'eu chiar de petreceri, unde se potu face colecte în scopuri comune bisericesci; sunt intemplari de remașiaguri s'eu de gl'obe banale: si t'ote acestea ocașiuni se potu folosi bine spre a se spori fondulu diecesanu, unic'a speranția, pe carea ne potemu radiemá în viitoriu.

Dela domnii protopresbiteri, cari stau nemidilocitu în fruntea clerului parochialu, se ast'epă mai multu în cele ce se tienu de însufletirea poporului la spriginirea acestei întreprinderi salutare. Acestei asteptari atunci vor corespunde densii pe deplinu: d'eca acum la începutu vor cercetá în pers'ona comunele submanuate, s'eu unde ei insisi nu vor pot' ajunge, vor tramite anume pre unii dintre membrii consistoriali s'eu ai scaunului protopresbiteralu, ca s'eu invetie pre poporu, s'eu-i arete folosulu celu mare alu fondului diecesanu, si s'eu-lu însufletiesca a imbracis'ia cu caldura caus'a acest'a precátu de noua, pre atátu si de vitala pentru binele eparchiei.

Candu dar oficiile protopresbiterale cu deosebire sunt pofite a se apucá cu totu zelulu de efectuarea acestei ordinatiuni, — se tramitu aci pentru singuraticele comune bisericesci din respectivulu tractu protopresbiteralu cuitantie deplinite si subscrise de presiedintele consistorialu. Aceste inse numai atunci vor avé val'ore de cuitantie: candu la primirea sumeloru le va subscrie si respectivulu protopresbiteru s'eu administratoru tractualu.

Totu-asia se alatura si trebuintiosulu numeru de contr'a-cuitantie, pelanga care epitropiele parochiale vor avé se administreze la oficiulu protopresbiteralu sumele eietate. Aceste contr'a-cuitantie la platire vor trebui s'eu fie subscrise de epitropulu parochialu si vidimate de preotulu localu.

În fine spre cunoscintia si ulterioara orientare se alatura aci în mai multe esemplare pastoralulu Preasantiei Sale domnului episcopu diecesanu alu nostru, datu în treb'a fondului diecesanu din 3. Septembrie 1870. sub Nr. pres. 182. care anca atunci f'u publicatu si pusu în efectuare

si 14. Guillaume cit'ezá dintr'unu raportu sanitaru englesescu urmatoriele: Este de comunu cunoscutu între medici, că gibositatea a fostu f'orte rara înainte de 30—40 ani. Fiindu inse că educatiunea a luat unu s'boru mare si generalu, s'a facutu acest'a atátu de numerosa, câtu se atraga asupr'a sa o deosebita atentiune a mediciloru. O clasa plina de medici si de mecanici traescu f'orte cuyintiosu numai din tractarea gibositatiloru. Desi tocm'a atâte gibositati se ar'eta la scolarii, cari invetia privatu si la staturi mai inalte, eminant'a întrebuintiare a manei drepte si constitutiunea corporale anemica (seraca de sange) si descordatii muschi din spate, dau dupa Falk destule mominte spre gibositate, totusi nu e nici de a se negá, că réu'a constructiune a scaunialoru din sc'olele n'ostre, la care copilulu trebuie necontentiu se radice umerulu dreptu la scrisu, ca se p'ota scrie pe scandur'a (plac'a) scauniei, pe langa relacsarea legaminteloru si descordarea muschiloru, duce adese ori la gibositati."

Ce se atinge de miopia, cercetarile lui Kohn au doveditu la mai multi de 10,000 de scolari, că între cei 10,000 visitati scolari s'au aflatu 17, 1% ne normali, că multimea miopiloru a erescutu cu naltimea cerintieloru sc'olei dela ochi, astfelu, că pana ce în sc'olele satesci s'au aflatu numai 52% miopi, numerulu loru a crescutu în sc'olele gimnasiali la 31, 7% si numerulu miopiloru în sc'olele cetatienesci au fostu mai de 4 ori mai mare, de cum în sc'olele satesci.

Aceste date vorbescu lamuritu, că în sc'ola se afla o puternica cauza a miopiei si că aeest'a lucra necontentitu. Acum'a dara este întrebarea, că mai sunt si alte cause at'ora de scaunua, cari se promoveze miopi'a? Miopi'a, (d'eca nu va fi dispositiune eredita, care în cele 10,000 de casuri ale lui Kohn s'a ivitu numai

în partile, ce apartienu la consistoriulu eparchialu din Aradu.

Oradea-mare, 24. Iuliu, 1872. — Consistoriulu eparchialu greco-orientalu oradanu. — Mironu Romanulu m. p. Archimandritu si vicariu episcopescu.

PARTE NEOFICIALA.

Resumetu la articlii aparuti în nr. 1. si 2. ai „Luminei,” în meritulu institutului pedagogicu si celui teologicu din Aradu.

Propunerea facuta în nr. 1. alu „Luminei,” în meritulu primirei eleviloru în institutul pedagogicu din Aradu, marturisescu — am cetit'o cu deplina mangaiere sufletesca, știindu că poporulu, des' are trebuintia de invetiatori câtu de multi, totusi la primire s'ar face nescari restringeri prin unu decisu consistorialu óre-care, ca adeca: numai de acei teneri s'eu se prim'esca în institutul pedagogicu, cari au absolvitu celu pucinu 4 clase gimnasiale s'eu 3. reale; afu deci asisderea de lipsa, ca consistoriulu si a dóua óra anca de timpuriu se aduca la cunoscintia publica, că conformu decisului sinodului eparchialu din anul trecut nr. p. 34.—si astfelu de teneri potu fi primiti, cari fara de a avé testimoniu de 4. clase gimn. s'eu 3. reale, — se vor supune unui esamenu de primire.

Nu convinu inse cu pararea desfasurata în nr. 2. alu „Luminei,” referit'oria la primirea clericiloru, ca adeca se se modifice acelu decisu sinodalu, prin care se prescrie că clericii trebuescu se produca testimoniu că au absolvitu cu succesu bunu 8. clase gimnasiale. Nu partinescu clasele pentru-cá dóra ele ar fi conditiune neap'eratu de lipsa pentru unu preutu bunu, ba din contra sustienu că preutul si fara clase gimnasiali anca se p'ote face biuemeritatu, d'eca are chiamare spre preutia; buna óra preotulu cu clase, dar nechiamatu, nu p'ote fi nici unu castigu pentru biserică; ceea-ce inse me ind'amna a sustiené hotarirea sinodului referit'oria la clasele teneriloru aspiranti la teologia, — este aceea, că prin ac'osta dispușetiune prevedu, că numerulu preutiloru se micșoreza din anu în anu. — Nu se t'ema nimenea că

de 28 de ori) se nasce prin aceea, că obiectele, ce au a fi fip-sate, se tienu pré apr'ope de ochi, si prin ac'ost'a activele aparate de acomodat'ione ap'esa la unu locu bulbulu ochiului, ca ic'ón'a se cada totusi pe ratina si astfelu se lungesce bulbulu ochiului în ost'a dr'epă a sa. Momintele, cari promov'ezá în sc'ola miopi'a si fora reu constructi'a scaunua, sunt luminarea rea a claseloru si literile mici ale cartiloru de sc'ola. Aceste mominte dau ansa de trebe se aduca copilulu obiectulu apr'ope de ochi.

Igiein'a cere dara de la un'a subsela s'eu scaunua scolastica ca copilulu se si'eda comodu în ea, ca circuliatiunea sangelui atátu în partea din susu a corpului— câtu si în extremitati se se ef'ectuiesca fora impedecare, ca estinderea cosiului peptului si a f'olelui la resuflare se purc'eda regulatu, ca spinarea se fi radimata, si partea din susu a corpului se se p'ota miscá liberu la diferite manuari, ca obiectele, ce jacu pe scandur'a (plac'a, m'és'a) scaunialoru se aiba o dr'epă indepartare dela ochi, adeca se se afle în punctulu de vedere adveratu (10=12 policari de carte,) adeca scaun'a ori subsel'a sc'olei trebe se fia constructa:

- ca partea picioriloru de a supra adeca dela genunchi în susu se jaca pe jetiu orisontalminte;
- ca partea din giosu a piciorului adeca dela genunchi în josu se aiba positiune perpendiculara;
- ca talpile picioriloru se atingă padimentulu;
- ca c'otele si branc'a anterior'ore se se radime comodu pe scandur'a scaunialoru;
- ca scandur'a scaunialoru, pe carea tiene copilulu cartea ori charti'a se se afle în dr'ep'ta distanti'a de vedere dela ochi;
- ca distandi'a, adeca indepartarea orisontala a marginiloru scauniei de la marginea scandurei (mesei) se fie nula.

prin micșiorarea acéști'a vom ajunge séu că dóra am ajunsu la perplesitate, din contra suntemu in perplesitate pentru-că nu scim ce vom face cu teologii absoluti, câti îi avem răspânditi prin diecesa, fia-care asteptandu mórtea cutarui-va preutu spre a-i poté cuprinde locul. La alegeri apoi chiar pentru parochie slabutie iscusimu concurentia destulu de mare. Dar proprie nici nu cuprindemu de ce se si poté vorbi pentru sporirea clericiloru, séu dóra numai ca prin didactru se se asseure in abundantia vre-o catedra dela institutu? — Numerulu clericiloru absoluti din sistemulu trecutulu anca e pré mare pentru de a sierbi de cauza spre a immulti elevii institutului; micșioreze-se séu stérge-se chiar mai nainte, si va fi de ajunsu déca atunci ne vom ingrigi pentru sucrescinti'a preutiésca, dar multu este si multe se vor poté schimbá pana atunci. Usioru se poté ca pana atunci se se impreune institutulu pedagogicu cu celu teologicu, pentru că la ce se se sustiena doue edificie cu profesori deosebiti, candu unele studie d. es. gramatic'a, pedagogi'a, metodu inv., Istori'a bes., cantarea si tipiculu — sunt totu acelea intr'unu institutu, cari sunt si in cel'a laltu; usioru se poté ca pana atunci se fimu limpediti in aceea, că clericii absoluti séu preutii se se póta aplicá si de invetiatori poporali, ori ba? Acéști'a un'a pentru aceea o aduce acéi pentru că sciu casu, de unu teologu absolutu si binecalificatu — nu a fostu candidatu la o alegere de invetiatoriu pentru cuventulu, că nu a absolvitu si preparandi'a; ba poté intreveni si aceea, de se vor luá mesuri mai rigoróse pentru reducerea parochieloru, ceea-ce de multu se vorbesce; atunci apoi nu se va poté escrié concursu pentru o comuna de 30—40 de case, nici nu va fi ca doue comune despartite de olalta numai prin o strada séu unu gardu — se aiba câte 2—3 preuti; ei, dar cine va poté pune in lucrare reducerea astadi pe langa atáti aspiranti la preutiá, cari pe intrecute se grabescu a-si oferí servitiulu mai ieftinu! — Se poté că astadi multi tineri se vor fi disgustandu de preutiá si nu se vor imbultí cu ocaziunea primirei dupa cum erá in anii trecuti, câtu pentru presinte — dupa parerea mea — e bine; asia nici nu pré alerge cei nechiamati aicia; câtu pentru viitoriu, dupa reducere — nu am téma, că cutareva parochia se remana neampluta din lips'a recurintiloru, de óra-ce disgustarea pentru venitu va incetá prin reducere, candu

g) ca sielele se fie radimate. Firesce că atunci scauniile scólei au se fia acomodate dupa diferitele marimi ale copilului, care cu etatea aréta óresi-care consunantia. O privire in scólele nóstre ni dovedesce, câtu de pucinu s'a facutu la noi in directiunea acéști'a. Copiii sieldu fora privire la marimea loru in scaunia mai de asemenea marime, ei luneca in josu, ca se póta atinge padimentulu cu verfulu pecioreloru, incovie corpulu tare inainte ca se póta ajunge la scandur'a scaunului pré indepartata de jetiu, ajungu mai gat'a cu verfulu nasului la charti'a de scrisu, incovie tare column'a vertebrale (spinarea) o sucescu totu o data spre drépt'a, o incurva, radica umerulu dreptu, ca se ajunga la scandur'a scauniei, nu potu nici unu minutu siedé liniscitu si dreptu, fiindu că scauniale nu posedu radimu pentru siele, si muschii spatelui loru se ostenescu de graba la tienerea drépta a sieldului. Spre a siedé comod si dreptu trebue trei puncte ale corpului se fia radimate, si adeca: ambele node si sielele. Déca unulu din aceste puncte nu e radimatu „atunci cautámu a-lu castigá inaintand prin aceea, că ne radimámu cu spatele, inse acéi lunecámu la marginea jetiulu, éra in casulu d'antaiu miscámu peptulu. Ca se se faca pentru fiecare copilu unu scaunu amesuratu marimei sale, nu e de lipsa, caci 3—4 marimi sunt destulu pentru fiacare clasa fiindu că diferinti'a de 4 policari in marime nu face multu. Ca inse se se faca possibile siedutulu in scaunia, trebue acéști'a se fia prevediuta cu unu scurtu radimu pentru siele, spre acéști'a inse nu se poté intrebuintiá més'a scaunului urmatoriu de radimu alu sieleloru pentru scauniloru de nainte, si prin acéști'a scauniile cuprindu mai multu locu; inse si acéști'a este din punctu de vedere igienisticu de doritu, caci atunci nu se potu pré tare umplé clasele cu scolari.

déca in cele multe parochie in locu de $\frac{1}{4}$ de pamentu, dela 2—3 comune reduse se va aduná câte o sesiune intréga, candu in locu d'a legá meturi, preutulu va avé voia d'a compune câte o predica, candu in locu de pere si suli, va aduce bucate la tergulu Aradului. — O impregiurare mai voiescu se atingu: déca cu ocaziunea primirei s'ar face abatere dela decisulu sinodalu susprovocatu, éra am deveni acolo unde am fostu, ca adeca mai toti preparandii absoluti se intre in teologia, séu mai apriatu disu: *pe contulu invetiamentului se se prolungésca seraci'a preutimei.* — Acestea dicandu, mi-esprimu bucuri'a nemarginita pentru-că am ajunsu timpulu, in care potemu vorbi in organulu nostru specialu despre interesele nóstre speciale si comune.

Gregoriu.

Preoti, interesati-ve de sórtea vóstra!

In nr. 4. alu „Luminei“ cetiramu că d. protopresbiteru alu Temisiorii invita preotimea din tractulu seu la o conferintia pre 17/29 septembrie, ca se se intieléga cum s'ar asecurá venitoriulu veduveloru si alu orfaniloru de preoti.

Salutámu cu bucuria iniciativ'a parintelui protopresbiteru. Este bine si este naturalu, ca preotii in ordinea prima se se intereseze de sórtea loru si de a loru sei. Si fiindu că este naturalu, tragemu sperantia in realizarea acestei intentiuni salutarie.

De lungu timpu, acésta cestiune preocupá cugetele barbatiloru nostri ce-si iubescu biserici'a si natiunea. Dar spre ajungerea scopului se proieptau cele mai feliurite punte de mancare. Unii cercau la parochia, alti la diecesa, ingrigirea pentru orfanii si veduvele preotiloru. Invitatiunea inse, de care vorbimu, maneca de la insisi preotii interesati; si acéști'a este conformu autonomiei si constitutionalismului din biserici'a nóstra.

Atunci prosperéza mai bine o institutiune, afacerile atunci i sunt administrate mai bine, mai cu puntualitate, candu se direge totul de cei interesati nemedilocitu.

Parochi'a, si dieces'a medilocitu interesate in cauza, de securu nu vor remané inderetru ci vor contribui, vediendu că se misca interesatii de ordinea prima. Chiar se fie voitu parochiele pana acum si dieces'a a face ceva, si chiar se fie despusu de medilócele necesarie materiale, nu poteau face — pentru că n'aveau ocaziune, pentru că preotii nu se miscau; si pana nu se miscau densii, nu erá garantia destula de eficacitate.

Este acum rondulu la invetiatori, se faca asisderia si declinitu se se ingrigésca de unu alumneu in care se capete adapostu fiii loru cari vor a frecuentá gimnasia séu scoli reale séu alte institute de invetiamentu.

Ca més'a scauniloru se se afe in drépta distantia de vedere dela ochi, ca copilulu se fia silitu, se pazésca acésta distantia, ca se n'aiba lipsa a-si incoviá spinarea, trebue si diferinti'a, adeca perpendiculararea indepartare a scauniei, éراسi acomodata marimeí copilului, si distantia, adeca indepartarea orisontale a marginei scauniei se fie nula.

Cu acéști'a colidéza mai multe convenientie scolastice, adeca copilulu care siede mai inlantru nu poté intrá nici esi usioru din scaunia, si acéști'a s'a radicatu prin aceea, că s'au facutu scaunia cu doue séu trei jetiuri. Mai departe nu se poté copilulu radicá candu se provóca, acestu scadimentu l'a delaturatu consiliariulu de scóle Kunze, care au facutu més'a scauniloru miscatória si numai la scrisu se trage atát'a afóra, câtu se cere, ca copilulu se póta scrie comod.

Ca astfelu de scaunia se se póta intrebuintiá cu succésu in scóla, ea nu poté fi mai larga ca de 20—22 urme, éra lungimea se conditionéza prin aceea, ca si celu mai indepartatu scolaru se póta vedé scrisórea ori desemnulu pe tabla, si acéști'a se iá cam de 27 urme, 25—27 urme lungime, 20—22 picióre latime si 14—15 picióre naltime sunt dara marginile ce se potu dá unei clase. Acésta mesura e de ajunsu, caci acele scaunia au pentru scolarii tineri 3 $\frac{1}{2}$ urme, pentru cei mai betrani 4 urme in lungime si pentru cei d'antaiu 2 $\frac{1}{3}$, éra pentru cei de pre urma 2 $\frac{1}{2}$ afundime. De vom pune dara in o sala patru renduri de câte 9 dupa olalta urmatórie scaunia cu doue jetiuri astfelu, ca unu rondu se lovésca nemijlocitu in peretele ferestriloru, in vreme ce intre câte doue renduri ale scauniloru si intre scaunia ce jace in facia de ferésta se lase unu spatiu de mersu, acoperu unu spatiu de 22 urme latime si 21 urme lungime, socotindu inca

O trista și dureroasă serbătoare națională, înmormentarea Prefectului Generalu alu Legiunilor Romane din 184⁸/₉

AVRAMU JANCU.

Baia da Crisiu (cott. Zarandu,) 13. sept. 1872.

Astadi demanétia, pe drumulu de tiéra catra Baia de Crisiu, se imbuldiau carutiile ce aduceau la Bai'a de Crisiu damele și inteligint'ia romana din intregulu comitatu, precum și o multime de tierani; — ér' cam pe la 11 óre, de pe toti muntii din jurulu Baiiei Crisiu se coborá multimea poporului, barbati, femei, be-trani, tineri, copii și copile, unii calare, dar partea mai mare pedestru, inse toti serbatoresce imbracati. Nu trecú una óra și stradele orasielului nostru devenira indesate de dame romane, de o multime de preoti și cu intréga inteligint'ia romana din comitatu, ér' numerulu poporului de rondu erá grandiosu! — Damele și inteligint'ia totu in vestminte negre, ér' poporulu — curatu și serbatoresce imbracatu! —

Ce póte fi caus'a acestei adunári extraordinarie? este dóra siedintia la comitatu? — Nu! Este dóra tergu de tiéra? — Nu! Este dóra alegere de deputatu? — Nu! va fi serbătoare mare?

Da; este o serbătoare mare și trista, in sa — nu numai bisericeasca, dupa euhologionu ci și — naționala, dupa inalt'a voia a Tatalui din cériu!

Asiá este; *natiunea romana* astadi are o mare și extraordinaria și trista și doioasa serbătoare naționala, care se va celebrá la 2 óre dupa médiadi; este înmormentarea remasitielor pamentesci ale *eroului și prefectului generalu alu Legiunilor romane din 184⁸/₉, Avramu Jancu*, celu-ce în 1848. din nemic'a a creatu o armata romana, a inarmat'o și a provediut'o cu tunuri, cu care armata in 184⁸/₉ a domnit muntii Ardélului, și de a carei vitegia la audiulu numelui se infiorau contrarii! — și cu carea elu s'a luptatu pentru libertatea, egalitatea și naționalitatea poporului romanu — intr'unu modu de a desteptatu admirarea lumii!!

Asiá este; poporulu romanu astadi are o mare și extraordinaria serbătoare naționala, elu astadi indeplinesce pomp'a de înmormentare a osamintelor *marelui martiru naționalu Avramu Jancu*, a acelu erou și martiru, carele dupa-ce pentru poporulu romanu și drepturile acestuia calcate in picioré de inamicii naționali, in 184⁸/₉ cu armat'a sa s'a luptatu și a seceratu atâte triumfuri gloriose, ér' dupa amutirea tunurilor și restabilirea pazei, pentru servitiale sale extraordinarie n'a primitu nici o bogatia, din câte i s'a imbiatu, *ci a pretinsu necontenitu: drepturi pentru natiunea romana, dreptate pentru poporulu romanu*, și nepotendu cascigá acést'a, nepotendu ajunge acestu scopu doritu, pentru care s'a luptatu cu atât'a bravura, și a sacrificatu atât'a sange romanu, — vedindu-se amaru și uritu insielatu, din amórea cea mare ce o nutriá catra natiune și poporu, caror'a pe langa óte sacrificiele, nu li-a potutu ajutá, — a decadiutu cu inim'a și cu poterile, mintea cea geniala i s'a inmurgitu și astfel elu devenitu *celu mai mare și adevératu martiru alu natiunei romane!*

pentru catedra; tabla unu spatiu de 6 urme, apoi se potu inlocui in o scóla de 27 urme in lungime și 22 urme in latime 72 de elevi mai tineri.

Déca au dara se se faca scaunii corespundiátorie sanetatii, trebuescu copiii mesurati. Astfeliu de mesurari s'au facutu din multe parti și se intrebuintiéza in tóte scólele, cele ce se intocmescu in timpii mai recinti, mai vertosu in Germani'a. La noi nu vor intrá curendu in usu, pe langa indolent'ia ne mai audita, ce aréta poporulu nostru catra scóla, și catra totu ce se tiene de acést'a. Noi ne-am facutu inse detorinti'a a trage atentiunea organelor scolare si la acestu obiectu de mare insemnetate in privint'ia igienistica.

Igien'a si tiene dreptulu a se mestecá si in pedepsele scolare si in metodulu de propunere totu din punctulu de vedere ale ei. Desi disput'a intre pedagogi, despre pedepsele trupesci ale elevilor, inca nu e de totu incheiata, totusi cei mai multi pedagogi sunt de parere cá in scólele inferioari, in scólele populare, la copii inderjiti, mincinosi, unde scórti'a cea grósa a ambitiunei nu se póte astfeliu sparge decâtu numai prin aplicarea durerilor, la cari admonitiunile, amenintariile, vorbele blande nu au folositu nimica, cari incepu a stricá si pe alti copii, si unde védi'a invetiatorului cere acést'a, nu se potu incungiurá pedepsele trupesci, mai vertosu la noi, unde copiii aducu multe necuviintie și moravuri rele de a casa, cáci li lipsesce cu totulu educatiunea.

Inse pedepsele trupesci se nu se aplica in mania si prin lovituri fora scopu, ci trebuie intrebuintiate in linisce, ca vinovatulu se pricepa, cá cu acést'a vremu se-lu indreptámu. Spre

Deci damele romane — tóte de prin totu prejurulu, inteligint'ia romana, si cu poporulu s'au adunatu astadi din tóte partile, pana si din Abrudu, locul principale alu isbandelor gloriose, s'au adunatu in numeru fórte insemnatu, pentru de a aduce omagieile cele cuvenite, cele din urma *marelui barbatu, eroului prefectu generalu alu legiunilor romane din 184⁸/₉, și marelui martiru naționalu — Avramu Jancu.*

Maretie și extraordinarie au fostu faptele lui, dar marétia și extraordinaria a fostu și înmormentarea lui, careia asemenea comitatulu Zarandului n'a mai avutu, și n'a mai vediutu și — póte neci va mai avé și neci nu va mai vedé!

Din ór'a ce a reposatu, adeca din 11. septembrie de diminétia, la tóte bisericéle Zarandului s'a trasu clopotele de 3 ori pe di; mai multe comune, câtu au intielesu de mórtea lui, in data au scosu flamur'a négra, și astadi, precum am spusu mai nainte, tóte damele cu tóta inteligint'ia romana s'a prezentatu in doiu afundu! Tienut'a și intristarea poporului de rondu — au fostu adencu impunatória!

Ceremoni'a s'a inceputu la 2 óre dupa médiadi in Bai'a de Crisiu, sub pontificarea dlui protopopu din Bradu *Nicolau Mihel-tianu*; la acésta ceremoniá au luat parte activa 30 de preoti imbracati in ornamentele loru bisericesci, cu o multime nenumerata de invetiatori si de cantori. Dupa rogatiunile indatinete și dupa-ce dlu protopopu a rostitu o predica pré fromosa și adencu miscatória, conductulu de aici s'a pusu in miscare catra cimiteriulu comunei vecine Cebea. — Nainte mergea unu june cu flamur'a naționala, imbracata in negru; urmau apoi mai multi prapori bisericesci, dupa aceea cosciugulu, pe unu caru funebralu, gatitu a nume spe acestu scopu, totu invescutu in panura négra; — pe langa cosciugu mergeau 25 de tineri cu facile aprinse; — toti 30 de preoti in ornamentele bisericesci urmau cantandu cantárele prescise, ér' candu functiunarii bisericesci pausau cu cantarile atunci cele duóe bande musical perondandu-se cantau arie triste funebrale. Astfeliu intregu poporulu cu tóte damele și cu intréga intieligint'ia, desu cimiteriulu din Cebea este departe cátu de bine de Baia de Crisiu, — a petrecutu pedestru pana la momentu corpulu desuffetitu alu marelui seu fiiu, unde dupa ce s'a finitu ceremoni'a, a mai rostitu si dlu *George Secula* o cuventare escelinte, celu din urma adio! si asiá corpulu lui *Jancu* s'a înmormentatu langa *goromulu lui Horia*, in cimeteriulu de la Cebea!

Romani din patru anghiuri, se dicemu deci cu totii: se-i fia tieren'a usióra, pre cum de siguru i va fi memori'a binecuventata — in vecii veciloru, Aminu! „Albin'a.“

Seleusiu-Cigirelu, 5. sept. v.

(*Reuniuni preotiesci.*) S'a pomenitu in acésta fóia pasii ce preotimea protopresbiteratului Chisineului i-au facutu pentru a se constitui intr'o reuniune protopresbiterala. Socotu deci cá este cu cale si folositoriu a se luá notitia si de straduintiele, ce anca mai nainte, preotimea din protopresbiteratulu Siriei le-au desvoltatu pentru ca se aiba si dens'a o reuniune protopresbiterala.

acestu scopu are se fia alésa aceea parte a trupului, care e scutita cu perina buna de grasime și musculatura, adeca buicile din dereptu. Nuiéu'a se fie subtire, și partea aceea se nu se desgoléscá nici-de-cum. Tóte cele lalte pedepse: ingenuchiarea, starca, tragerea de urechi, de peru, palmuira, lovirea peste palme ori peste degete cu linealulu ori cu jórda*) sunt barbure și stricatorie de sanetate și pentru aceea trebuie incungiurate. — Acestea sunt nedemne de invetiatori și daunóse pentru elevi. Si retinerea in scóla fora invigilare in aeru clocitu póte multu dauná sanetatea. Pelepele au se fia totdeuna notate in protocolu.

Fetele nu se potu nici de cum pedepsi corporalmente. Acest'a este punctulu de statiu, pe care se adima Igién'a la judecarea admiseveritatei pedepsei corporali in scóla, se

*) In dilele aceste veni unu tata cu o copilutia de vreo 9 ani la mine si imi aretá degetulu mare dela man'a drepta a copilei astfeliu inflacaratu si sgai-bosu, in cátu — cum dicea elu — medicii au dechiaratu, cá nu se póte vindecá ci trebuie taiatu. Intreband'o, cum i s'a intemplatu acést'a, mi-spuse cá invetiatorulu a lovit'o cu jórda peste degete si i-a vatematu buricul degetului mare. Vedeti d. invetiatori, ce consecintie potu urmá d'n a-lecare pedepselor nepotrivate; si acést'a mi-a venitu cu atât'a mai strainu cu cátu acelu invetiatoriu este unulu din cei mai buni si nationalisti. Déca elu dara ar fi cetitu catechismulu antropologicu si ar fi invetiatu de acolo cá la verfurile degetiloru se concentréza o multime de verdi cari facu pe pilele pipaetului atunci elu s'ar fi feritu de a lovi aceea fetitia peste degete cu jórda si a-i causá nu numai dureri mari, dar si daune insemnate. Dai de 10 ori si nu se intempla nimica! dar a unspredecea óra iata ce se intempla. Accedit in puncto quod non speratur in anno!

Anca in 17. iuliu a. c., preotimea din protopresbiteratulul Siriei — cu exceptiunea alor 3 preoti — s'au intrunitu in o conferinta in Siria, sub presiedinti'a Revssmului domnu Nicolau Beldea administratoru protopopescu, unde cu totii s'au dechiaratu pentru infiintarea „reuniunii tractuale preotiesci.“ S'au alesu o comisiune pentru elaborarea unui proiectu de statute, carele apoi se se desbata in adunarea ce se va tiené in 11. a l. c. in Siri'a. Venerabilulu consistoriu, cu hotarirea de sub 17. augustu a. c. nr. 1161. a binevoitu a aprobá acésta intreprindere.

Dee bunulu Ddieu, ca din aceste nisuintie ale preotiloru nostri se se nasca rezultatulu ce-lu dorimu cu totii: desvoltarea intelectuala si morala a poporului, fericirea lui si a preotimei ce se trudesce pentru densulu.

Demetriu Pópa, preotu.

VARIETATI.

= *Inmormentarea lui Bolintinianu.* Clerulu bucurescenu a datu probe de sentimentu nationale cu acésta ocaziune. La mórtea Bolintneanului sciau bine popii cá nu sunt nici colaci nici bani; cu tóte acestea, dela mediulu noptii pana la mediulu dilei, preoti dintre cei mai alesi se intreceau la cetirea stelpiloru, si in giurulu catafalcului erau numai preoti. Ar fi creditu cine-va cá in medioculu loru este corpulu vre-unui preotu eminentu. La 12 óre, famili'a Bolintineanu a redicatu corpulu si l'a dusu se-lu inmormenteze la satulu Bolintinulu-din-vale unde s'a nascutu poetulu. Si ce orá sa faca? cáci din partea guvernului pótea se mai stee corpulu acolo ori cáte dile ar fi statu. Nici unu ministru, nici chiar alu culteloru; — nimeni din partea guvernului, nimeni din partea municipalitatei, n'a venitu se faca nici o onóre ilustrului repausatu, marelui autoru si fostu ministru alu culteloru Dimitrie Bolintineanu! Dara membrii academiei, intruniti fiindu acum in Bucuresci; dara societatea pentru invetiatur'a poporului romanu pre care a sustienut'o repausatulu atátu de multu; dara liceele; dara scólele, — fost'au ele mai semtitóre la perderea autorului Bolintneanu, decátu guvernulu si ministeriulu culteloru?! Nici decum. La capulu mortului, — afara de cáte-va rude, personalulu intregu alu „Trompetei Carpatiloru“ si editoriulu opereloru repausatului, d. Ioanin, — mai cá nu se mai destingea decátu cátiva copilasi, si póte trei patru alte persóne dintre comerciantii de prin pregiuru. „Tr. Carp.“

= *Necrologu.* Repetimu la acestu locu (fiindu cá nrulu penultimu alu foi nóstre erá degiá tiparitu de diumete si asia numai in cáteva esemplarie am potutu pune intre doliu in fruntea foi) cá *Avramu Jancu*, renumitulu prefectu de la 1848, a repausatu. Elu pléca la cea, lalta lumé deodata cu Bolintinianu. Amendoi au lucratu ca se dec natiunei romane o esistintia etica si intelectuala, si amendoi isi sfarsira vietí'a in seracia.

= *Caus'a coreligionariloru serbi.* Maiestatea Sa Imperatulu, dupa sosire la Bud'a, va primi in audintia pe administratorele metropolitani alu serbiloru eppulu Nicanoru Gruiciu, carele e

ascépta inse, ca pe langa o mai buna educatiune familiara si pe langa ajungerea unei priceperi mai descepte a vietiei sufletesci a copilului se vor face tóte pedepsele de prisosu. Fórte bine dice Reich despre acestu obiectu. „Copilulu nu are a fi silitu prin pedepse si alte midilóce coercitive fisele la actiuni, ci elu trebuie condusu la aceste prin amóre, lucrandu asupra mai bunului seu semtiu si a supra poterii moralei sale. A aplicá midilóce barbare nu póte fi treb'a unui educatori, cultu, plinu de tactu si de semtiu, ci numai aviso unui naucu badareu.“

Mai daunaciósa remane pururea lucrarea pedepsei, déca educatoriulu vré se fortieze preocupat'a sa opiniune, necópt'a sa intentiune, volnici'a sa, nedreptatea sa, cani'a sa mai vertosus, déca acestea se recunosc de elevu in tóta goletatea si blaste-matí'a loru.

Totu cu acelu dreptu ori totu cu aceea indetorire cere mediculu, igiein'a, cere dela scóla, ca se nu destruga desvoltarea corpului, sanetatea lui prin nesametose, nespaticose, neventilabili localitati, prin o siédere nepotrivita, réu'a luminare a loru, si prin pré multe óre de invetiamentu, pretinde si igiein'a spiritului, ca spiritulu se nu fia periclitatu prin obiecte de invetiamentu nepotrivate si prin o metoda rea.

Desvoltarea vietiei spirituali potrivita naturei cere, ca metod'a instructiunei se fia princípalminte *metod'a intuitiva*, se se aduca inaintea eleviloru mai nainte obiecte, cari asia dicendu le póte elu mesurá cu cele 5 simtiuri ale sale. Simtiulu vediuului, audiului, pipaitului, a gustului si a mirosului se fia esercitate ca acelea organe, cari facu observarea, apoi incetulu cu incetulu se

chiamatu acolo. — Comisariulu regescu baronulu Majtényi a si luat administrarea averiloru nationale bisericesci ale serbiloru,

= *In septeman'a acést'a luni séu marti*, se incepe in Pest'a impartirea fonduriloru de scóla intre serbi si romani, dupa ce pregatirile necesarie s'au finitu.

= *Studenti, diletanti ai teatrului romanu dela Clusiu* se afla acum in Naseudu, unde dau 3 representatiuni teatrale. Succesulu e bunu, publicu au numerosu, personalulu se produce bine. Ast'a ne face de lipsa, ca se cutediámu a ne apucá de ori-ce intreprinderi, cari adi parasite de noi, mane le vor esplotá strainii pe pung'a nóstra numai in folosulu loru eschisivu si in distrugerea natiunii nóstre. Inainte cu totii la tóte cu poteri unite. „Gaz. Tra.“

= *Fondulu scóleloru ovreesci din Ungari'a.* Ovreeii din Ungari'a dupa ce s'au intrunitu si densii intr'unu congresu, acum patru ani, intre alte lucruri folositorie pusera si basa unui fondu scolas-ticu, la carele a contribuitu si Prea inaltiatulu imperatu. Astadi, acestu fondu alu scóleloru ovreesci, face sum'a rotunda de patru milióne de florini, precum spune gazet'a ovreesca „Pester Lloyd“ carea totodata aréta cá din acestu fondu s'au sustienutu pana acum si patru scoli ovreesci de modelu, a nume un'a in Pest'a, alt'a in Temisiór'a, a trei'a in Cinci Biserici si ultim'a in S. Uiheii; — dar acum, dupa o ordinatiune ministeriala mai recente, avendu se incete aceste scoli, mai multi invetiatori cari dicenie intregi au servitu causei invetiamentului, remanu fora pane,

= *Caus'a gimnasiului din Bradu*, descriu de representantí'a lui in cunoscutulu apelu, ce-lu publicaramu si noi, o adeveresce si „Patri'a“ cea din Bud'a-Pest'a, dicendu: „Legea este aprjata, deobligatoria, fara exceptiuni, si ministeriulu actualu, ca unu organu supraveghiatoriu si esecutivu a legiloru vigente n'a potutu, nu i-a fostu iertatu a face altcum, decátu cum a facutu adeca decisele auctoritatiloru inferióre, prin cari s'a ordinatu solvirea darei procentuale in suma de 4242 fl. v. a. a le sustiené in tóta estensiunea loru. Oficiulu de dare si ministeriulu deci, n'a calcatu legea de felu, din contra decisele loru sunt in deplina consunantia cu legile finantiale, si ministeriulu in adeveru numai atunci ar fi de acusat si demnu de a fi trasu la aspra respundibilitate daca elu insu-si cu auctoritatea sa propria ar fi delaturatii legea si ar fi facutu exceptiune pentru Zarandani.“ Asia vorbesc „Patri'a“ — amara patria si lege!

= *Morburile de scóla* tragu a supra-le totu mai multu atentiunea barbatiloru de specialitate ai strainetatei. Acum ministrulu prusescu de invetiamentu a insarcinatu pre Dr. Virchow, profesorulu la universitatea din Berlinu ca se faca o statistica autentica: „Despre influintiile stricacióse ce scól'a le esereza a supr'a sanetatei.“ — Dr. Cohn din Bratislavia a si adminstratu lui Virchow date despre miopia. Noi nu ne vom ocupá de straini, fiindu cá acésta materia o tratéza dejá in foisiór'a nóstra bine-meritatulu scrietoriu nationalu Dr. Vasiciu, deci ne marginimu a atrage de nou atentiunea barbatiloru nostri de scóla la recintele productu din activitatea literaria a dlui Dr. Vasiciu.

se urce dela observare la representare, concepte, judecata si conclusiuni.

Calca acést'a trebuie calcata tare incetu, cáci o pripita cultivare a organului cugetarii (creierului) se pedepsesce pentru totdeuna, séu la unu crieru mai fericé organizatu, si la lucrarea relatiuniloru esterne mai lina, pentru mai multu timp; unu ereru copilarescu, in care se intetiesce multa semtia fora observarea seriei aretate, denegeréza curendu; cu astfeiliu de organu nu va poté copilulu cugetá independinte, ci trebuie condusu necontenitu astfeiliu de copilu nu se face independinte spiritualminte, astfeiliu de barbatu nu ar fi liberu, ci o unélta a sortii, unu instrumentu plecatu alu tiraniei si nu s'ar poté intrebuintia intr'unu statu liberu. „Cultivare memoriei prin invetiarea de rostu si pré inoporvarea creierului prin multa sciintia neutile, este celu mai securu drumu spre omorirea individualitatii, spre crescerea de neindependinti si necugetatori barbati si totusi societatea omenésca, patimesce multifarie de acea superstitiune cá bun'a cultura si educatiune consta in posesiunea cunoscintieloru cáte de multu. „Este adeveratu, — dice Reich — cá cunoscintiele impedece visurile si speculatiunile inutile, inse o supramesura a sciintieloru nefructificatorie, incordarea activa fora potere la intrebuintiarea spirituale si aplicarea practica, micioréza spatiulu activitatei cugetatorie si paraliséza energi'a negociunei.“

(Inchierea va urmá.)

Dr. Vasiciu.

= *Ajutoriu in bani pentru biserica rom. or. din Batani'a.* Ministeriul de cultu si instructiune publica, la reprezentatiunea Prea Santei Sale Parintelui Episcopu alu nostru, a datu comunei bisericesci romane or. din Batani'a unu ajutoriu in suma de 500 fl. v. a. din vistieri'a statului, asemnandu-se acést'a suma la respectivulu oficiolatu reg. de contributiune.

= *E capetu de mumie.* Egiptenii vechi credeau că dupa mörte, la mai multi ani, sufletulu va returná érași in corpu. Pentru acést'a grigiau de corpu se nu putrediesca. Corpulu mortului se ungea cu unu feliu de balsamu — de care astadi medicii nu mai sciü pregati — si astu-feliu se intiepeniá in cátu s'a pastratu intregu müi de ani, pana in dilele nöstre. Aceste corpuri se numescu mumie. Mumie de acestea se gasescu prin töte museele, aduse din Egiptu, unde sunt in abundantia. Acum inse in Egiptu le amenintia perire totala. S'a formatu o societate de actiuni, carea scöte mumie din munti (unde stau asediate astu-feliu cátu munti intregi sunt gauriti) si din panzele, in cari sunt invelute, fabricaza carthia, éra din ósa sacaru (miere). Déca guvernulu Egiptului, despretiundu trecutul tierii sale, a concesu formarea acestei societati, ar fi rondulu la guvernele mai civilizate ca se cerce a conservá sciintiei si istoriei aceste monuminte frumöse.

= *Cum merge invetiamentulu publicu in Greci'a,* invederéza din cercustanti'a că Zambeli, carele acum se numi de ministru alu invetiamentului si alu cultului, este alu 40.-le (di: alu patrudecile) in acestu postu, de candu domnesce regele Georgiu, adeca de 8 ani. Se vine fiecarui anu câte 5 ministri de invetiamentu. Va se dica, nici unulu nu are tinapu se-si cunósca afacerile resortului seu, pana ce si capeta pasaportu. Socotindu că Greci'a, unu mili-onu de locuitori, anevoia va fi avendu 40 de barbati capaci de ministri la invetiamentu; mai socotindu că nici acestor'a nu li dá timpü se lucre — invederéza că nu avemu se ne asceptámu la Demosteni si Socrati moderni.

= *Unu invetiatoriu orbu.* Revisorulu regescu prusescu de scöle publica prin foi că in provinci'a Posen, intr'o scöla policésca, este unu invetiatoriu carele de 8 ani e orbu, dar caus'a pensiunarii lui s'a totu traganatu, in cátu elu a fostu silitu se continue prelegerile luandu-si unu adjunctu. Propune förte bine si a doveditu sporiu bunu. Disciplin'a din scöla, cea mai grea tema pentru unulu ce nu vede, se manuesce förte cu acuratétia, — la ce contribue a buna séma si compatimirea ce scolarii o vor fi avendu pentru acestu invetiatoriu. Pipaitulu i s'a desvoltatu de minune; dupa ce a pipaitu man'a unui scolariu, ilu cunósce.

= *Rabi, rabi, ai mancatu carne de porcu!* In „Jüdische Presse“ din Berolinu s'a incinsu o polemia agera între rabi Dr. Karpeles, si rabi Dr. Aub. Celu d'anteiu invinuesce pre Aub că a mancatu carne de porcu. Aub néga. Karpeles promite că va aduce dóue marturii pentru afirmatiunea sa. Aub e rabinulu primariu alu comunei din Berolinu. — Déca s'ar ferí crestini de mancarile si beuturile ovreesci, cum vedemu că se ferescu ovreii de ale crestini-loru, ce ar face natiunea ovreesca, cea birtasia per eminentiam?! Si-ar inchide birturile, si crestini vrendu nevrendu ar cautá se devina ómeni ai moderatiunei.

= *Ovreii anca ni dechiara resbelu.* In gazet'a ovreesca din Vien'a „N. Fr. Presse“ din 22. aug., editiunea de sér'a este o corespondintia din Su' Mihaiulu-Romanu de langa Bega, carea descrie, cu cele mai negre colori, acésta comuna romanésca. Mai anteu ni-i scarmena pe preoti, pentru nisce pecate, ce s'au intemplatü acum trei ani. Apoi se descarca a supr'a locuitoriloru pentru nisce ucideri, ce s'au intemplatü asideria de multu. Si de ce pominesce aceste lucruri vechi? o spune insusi corespundintele in fine, adec. pentru că s'au dusu in birtu (pre semne la dumes'a) cáti-va romani si au cerutu de beutu, fora ca se respunda pretiulu indata. — Bictii romani, ei mergu la birtu mai adese ori de cátu la biserica, la scöla séu la plugu — ei trudescu pentru birtariu, celu putienü de 10 ori mai multu de cátu pentru biserica, pentru scöla, séu pentru famili'a lorü, — si ei totusi n'au omenia naintea birtariului, carele ni batjocoresce preotimea, comun'a si natiunea. Noi socotiamu că veri cine ni-ar dechiará resbelu, numai ovreii nu ne vor atacá, căci traescu in mediloculu romaniloru, casí in sinulu lui Avramu, — inse vedemu că si ei se pornescu a supr'a-ne cu bataia de jocu. Numai totu asia, ovreiloru, dóra li va veni si romaniloru apa pre urechii!

= *Die'ta Ungariei s'a impartitu in sectiuni.* Desbaterea adresei nu s'a inceputu anca. Delegatiunile amenduroru diunetati-loru de imperatia isi tienu acum siedintiele in Bud'a-Pest'a, unde petrece si imperatulu.

= *Siedintiele consistoriului rom. or. din Aradu.* Siedinti'a venitória a senatului bisericescu va fi in 15. septembro v.; a senatului de scöle in 21 septembro v.; a senatului epitropescu in 28. septem. s. v.

= *Unu poetu si rege a repausatu* Regele Suediei Carolu Ludovicu Eugeniu XV a repausatu joi in Malmoe. Elu a fostu unulu dintre cei mai bunu poeti ai natiunei sale. Nelasandu in urm'a sa fii, de cátu o féta, la tronu i va succede fratele. — Ferice de tier'a in care regii se ocupa de sciintie, nu de cani de venatu s. a.

= *Ospetiulu celoru trei imperati la Berolinu* (imperatului Austriei, alu Rusiei si alu Germaniei) si solenitatile arangiate la ocaziunea acestui ospetiu, au costatu la unu milionu. Numai cin'a la principele de coróna se socotesce la 100.000 de taleri. Se vorbesce că la anulu venitoriu imperatii se vor intelni la Viena unde atunci va fi espusetiune universalá.

17/1872

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci dela clas'a I. si II. din comunitatea Cenadulu-Micu in comitatulu Cenadului, s'a fostu publicatu concursu pentru indeplinirea ambelorü acestoru statiuni pana in 15. augustu cal. v. a. c. candu erá se se tienu si alegerea; inse din cause neprevéduite amenenduse alegerea se prolungesce totu de odata si terminulu concursualu pana in 8. Septembre cal. vechiu a. c. candu va fi si alegerea.

Emolumintele la statiunea dela clas'a a II. sunt: $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu aratoriu, 200 fl. v. a. in bani, 6 stangeni de lemne moi, 3 stangeni de paie pentru incalditu, si cortelu liberu cu gradina; éra la statiunea dela clas'a I. 250 fl. in bani, 3 stangeni de lemne moi, cortelu liberu cu gradina si 150⁰ estravilanu pentru legumi. — Pentru incaldirea scóloru se va resolví cantitatea receruta de paie.

Doritorii de a ocupá unulu séu altulu din aceste posturi, sunt avisati a-si tramite recursele instruate cu documintele prescise in statutulu organicu catra dlu inspectoriu de scöle din cerculu Nadlacului, Mihaiu Sierbanu pana in diu'a alegerei. — In fine se cere dela recurenti, ca se se presente in faci'a locului in un'a din dominecele pana in diu'a alegerei, séu bataru in diu'a alegerei spre a dá proba despre desteritatea lorü in cantarile bisericesci.

Datu in *Cenadulu-Micu*, 20. augustu v. 1872.

3-3. **Comitetulu parochialu.**
In contielegere cu dlu inspect. cerc. de scöle

CONCURSU.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu din comun'a Bodesci comitatulu Zarandului, cerculu inspectoralu alu Halmagiulu (XIX.) prin acést'a se deschide concursu cu terminu pana la 6. octovre a. c. st. n. a. m. candu totu odata se va intemplá si alegerea.

Emolumintele sunt: 200 fl. v. a. salariu anualu, 6 stangeni de lemne ce se vor respunde din partea comunelor Bodesci si Mermesci, cortelu liberu, gradina pentru legumi si unu jugeru de pamentu aratoriu in otarulu comunei Bodesci.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu, celu multu pana in diu'a alegerei.

Recurentii cari vor documentá cumca au absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti.

Halmagi in 8. septembre 1872.

2-3

In contielegere cu **Comitetulu parochialu,**
Gratianu Popp, inspectore cercualu de scöle.

CONCURSU.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu din comun'a Ociu comitatulu Zarandului, cerculu inspectoralu alu Halmagiului XIX. prin acést'a se deschide concursu cu terminu pana la 13. octovre a. c. st. n. a. m. candu totu odata se va intemplá si alegerea.

Emolumintele sunt 300 fl. v. a. salariu anualu, 6 stangeni de lemne ce se vor respunde din partea comunelor Ociu' Basarabasa si Ocisoru, cortelu liberu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati asi tramite recursele instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu celu multu pana in di'a alegerei.

Recurentii cari vor documentá cumca au absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti.

Halmagi in 8. septembre 1872.

2-3

In contielegere cu **Comitetulu parochialu-**
Gratianu Popp inspectore cerc. de scöle.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu din comun'a *Ignesci* comitatului Aradului protopresbiteratului B.-Ineului.

Emoluminte sunt 80 fl. v. a. 4 cubule de grâu, 4 cubule cucurudiu 2 mesuri fasola, 5 magi de fenu, 8 stingeni de lemne, 12 jugere pamentu parte de aratu parte tufariu care da dreptu de pascuitu, cortelu cu gradina si stolele inmormentarei.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si trimite recursurile cu documintele despre absolvarea preparandiei, la nspectorulu subscrisu in B.-Sebisiu pana in 18. septem. cáci in 20. septem. st. nou se va tiené alegerea — si a se presentá, celu pucinu una data la biseric'a din *Ignesci* pentru a si dá dovéda despre calificatiune in cantarile bisericesci.

3-3.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ilie Bozganu**, m. p. inspectore de scóle.

Concursu.

In urmarea inaltei ordinatiuni consistoriale de ddo 15. fauru, a. c. Nro 24. scol. statiunea invetiatorésca d'in Lunc'a cerc. *Beiusiului* e dechiarata de vacanta.

Emolumintele sunt: 90 fl. v. a. 8 cubule de bucate, 8 stangeni de lemne si veniturile cantoralu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt poftiti ca recursurile lor adresate comitetului parochialu cu tóte documintele necesarie se le substérna subscrisului inspectore pana in 23. sept. a. c.

Lunc'a, 23. augustu, 1872.

2-3.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Nicolau Popoviciu**, m. p. inspect. scol. cerc.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci din *Aciuva*, *Magulicea* si *Ladiuri*, — prin acést'a se deschide concursu, — doritorii de a ocupá vre una din aceste statiuni vor avé a-si tramite documintele necesarie conformu stat. organicu, adresate catra respectivele comitete parochiali, — subscrisului pana in $\frac{9}{20}$ septembrie — care va fi di'a alegerei la *Ladiuri*, la *Aciuva* $\frac{10}{22}$ si *Magulicea* in $\frac{14}{26}$ septembrie a. c. dupa médiadi, salariile la fie care scóla 200 fl. v. a. si 6 orgii de lemne.

Bodesci, 21. augustu 1872.

2-3.

din incredintiarea Comiteleru parochiale.

Nicolau Butariu, m. p. inspectore de scóle in cerculu *Vidrei*.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu din comun'a *Mineadu* comitatului Aradului protopresbiteratului B.-Ineului.

Emoluminte sunt 80 fl. v. a. 4 cubule de grâu, 4 cubule cucurudiu, 2 mesuri de fasola, 5 magi de fenu, 8 stingeni de lemne, 12 jugere pamentu tufariu care da dreptu de pascuitu, cortelu cu gradina si stolele de la inmormentari.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimite recursurile cu documintele despre absolvarea preparandiei, la inspectorulu subscrisu in B.-Sebisiu in 18. sept. cáci in 20. septem. a. c. se va tiené alegerea. — Totu de odata au a se presentá, celu pucinu una data la biseric'a din *Mineadu* pentru a dá dovéda despre calificatiune in cantarile bisericesci.

2-3.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ilie Bozganu**, m. p. inspectore de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu din comuna *Banesci* comitatului *Zarandului* cerculu inspectorulu alu *Halmagiului* (XIX.) prin acésta se deschide concursu cu terminu pana la 6. octomvre a. c. st. n. d. a. la 3 ore candu totu odata se va intamplá si alegerea.

Emolumintele sunt: 250 fl. v. a. salariu anualu, 6 stangeni de lemne ce se vor respunde din partea comuneloru *Banesci* si *Cristesci*, cortelu liberu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati asi tramite recursele instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu celu multu pana in diu'a alegerei.

Recurentii carii vor documentá cumca oru absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti. — *Halmagiu* in 8. sept. 1872.

2-3.

In contielegere cu **Comitetulu parochialu**, **Gratianu Popp** inspectore cerc. de scóle.

47/1872

CONCURSU.

Ne putenduse indeplini statiunea invetiatorésca din comun'a *Govosdia*, prin alegerea publicata si defipta pe 5. juniu a. c. din caus'a cá nu s'au infatisiatu recurenti carii se fie coresponsu conditiuniloru din concursu; — deci prin acést'a se publica concursu de nou pana la 22. septembre a. c. cal. vechiu, candu va fi si alegerea.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 120 fl. v. a. 10 metiuri grâu si 10 cucurudiu, 8 orgii de lemne din cari este a se incaldí si scól'a, cortelu liberu cu gradina de legume si 8 jugere de pamentu aratoriu, in fine stólele indatinate. —

Conditiiunile sunt: doritorii de a fi alesi au a-si presintá testimoniu despre absolvirea aloru patru clase capitale si preparandia, cu succesu bunu, mai departe cá au depusu esamenulu de calificatiune séu se se de oblige a-lu depune. — in fine atestatu de botezu si portare morale. — Astfelu recursurile bine instruite sunt pana la terminulu mai susu pusu — a se tramite comitetului parochiale gr. or. din comuna *Govosdia*, inspectoratulu *Boros-Sebisiu*.

Buteni la 1. septembre 1872.

1-3

In contielegere cu mine **Demetriu Onica**, inspectoru cerc. de scóle

46/1872

CONCURSU.

Devenindú statiunea invetiatorésca din comun'a *Chertesiu* (*Kertes*) inspectoratulu *Boros-Sebisiu* in vacantia; deci pentru in deplinirea aceleia prin alegere se deschide concursu.

Emolumintele sunt: in bani gat'a 120 fl. v. a. 10 cubule de grâu si 10 de cucurudiu, 1 $\frac{1}{2}$ mesiu de fasola 10 orgii de lemne din care a se in caldi si scól'a $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu aratoriu: si dela o ingropatiune pentru unu omu mare 1 fl. v. a. si pentru prunci 50. cr.

Conditiiunile sunt: doritorii cari voescu a fi alesi au se presinte atestatu despre absolvarea aloru 4 clase capitale si preparandie cu succesu bunu, in fine se aiba esamenulu de calificatiune séu se se deoblige a-lu depune. —

Recursurile sunt a se substerne la comitetulu perochialu din *Chertesiu* panu in 19 Septembre c. v. a. c. candu va fi si alegerea. —

Buteni in septembre 1872.

1-3

in contielegere cu mine **Demetriu Onica**, inspectoru cerc. de scóle.

CONCURSU.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu din comuna *Lungsióra* comitatului *Zarandului*, cerculu inspectorulu alu *Halmagiului* XIX. prin acésta se deschide concursu cu terminu pana la 11. octombre a. c. st. n. m. candu totu odata se va intemplá si alegerea.

Emolumintele sunt 200 fl. v. a. salariu anualu. 6 stangeni de lemne ce se vor respunde din partea comuneloru *Lungsióra* si *Vostociu*, cortelu liberu, gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati asi tramite recursele instruite cu documintele prescise in statutulu organicu la subscrisulu celu multu pana in diu'a alegerei.

Recurentii cari vor documentá cumca oru absolvatu clase gimnasiale vor fi preferiti.

Halmagiu in 8. septembre 1872.

2-3

In contielegere cu **Comitetulu parochialu**, **Gratianu Popp** inspectore cerc. de scóle.

CONCURSU.

Pre vacant'a statiune invetiatorésca din *Bontiesci*, inspectoratulu *Josasiului*, cu carea sunt impreunate urmatóriele emoluminte: in numerariu 160 fl; 10 cubule de granu, 6 de cucuruzu; 12° de lemne cortelu; liberu cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru.

Competitorii acestei statiuni au se-si tramita suplicele inzestrate cu prescisele documinte si intitulate comitetulu parochiale; — la oficiulu inspectorale, scol., rom., gr. or. in *Josasielu*, per *Gurahontz*, pana la 1. Octobre v. a. c., in carea di se va tiené si alegerea

Bontiesci la 29. Augustu, 1872.

In contielegere cu inspectorulu cerc. de scóle

1-3

Comitetulu parochiale.

Dein incredintiarea respectivului comitetu parochiale. **Joane Munténu** m. p. Inspectoriu cercualu de scóle.